

19 MAYIS

Me

Resmine daldıkça olgunlaşırız
Derin bakışında milletçe varız!

C. Çumralı

Nurettin Atasöğil ◆ T. D. Kurumu ◆ Celâl Çumralı ◆ F. Salim
Özgurt ◆ Hasan Fehmi Süerdem ◆ Ümit Ölmez ◆ Salih Akay ◆
F. Atabek ◆ Abdullah Rıza Ergüven ◆ Turgut Yücel ◆ M. İsa
Karaca ◆ A. Rıza Akdemir ◆ Basri Gocul ■ M. Kalkanoğlu ◆
Nihat Yürektürk ■ N. Günday ■ R. R. Öztoprak

Dil Tartışmaları niçin sürüp gidiyor ? !..

Nurettin ATASOYGİL

Atatürk Cumhuriyeti kurmakla ilk ve en büyük devrimi yapmış oldu. Bunun arkasından da şapka, harf, kılık, düşünce ve dil devrimleri geldi. Yenilikler yapılmadan önce çeşitli düşünceler tasarılar gözden geçirildi. Yapılacak işin sınırları çizildi. Sonra da bunların yapımına geçildi. Bugün kesin olarak anlaşılmıştır ki: Atatürkün yaptığı bütün işler isabetlidir. Hatta o, gelecek yüzyılların davranım çizelgesini « Hareket plânı » da güçlü uzak görüşü ile belirtmiştir. O bunları (Büyük Nutkunda) birer birer göstermiş ve gelecek Türk Gençliklerinin gözü önüne sermiştir.

Durum bu iken, Atatürkün Ölümünden hemen sonra Dil alanında başlayan baltahıyıcı yayım bugüne kadar süregeldi. İstanbul, da o zamana kadar çıkmaya cesaret edemiyen geri düşünceli gazeteler ortalığı boşa sanarak canlandılar. Atatürkün sağlığında ya korkularından veya ona iyi görünmek istediklerinden, dil davasına dil uzatamayanlar, sanki Atanın ölümünü bekliyorlarmış gibi onu kaybettiklerimizden hemen 1—2 ay sonra kalemlerine sarıldılar.

Bireysel düşüncelerinin yettiği kadar çeşitli ve genç başları zehirleyici yayımları salıverdiler. Bir takım yazarlar işte hala bu türlü yazılarını

ve sözlerini dört bir yana savurup duruyorlar. Onlar istiyorlar ki, alıştıkları sözler atılmasın; böylece yeni sözleri öğrenmek ve kullanmak için eziyet çekmesinler. Cennetlik canlarını üzmeden (adeta oturduğu yerde para kazanmak isteyenler gibi) rahatça yazsınlar. Ve yazdıklarını okutsunlar. Bu düşünüş ancak bireysellik bakımından doğru olabilir halbuki devrimler tek kişi veya küçük bir topluluk için yapılmaz; devrimler bütün bir ulus için yapılır. Yine bugün yeni dile karşı ayak diremek isteyenler: « Baba oğlunun dilinden anlamıyor. » demektedirler. Bu da tek yönlü bir düşünceden başka nedir? fakat bugünün oğlu, yarının babası olunca ortada hiç bir anlaşmazlık kalmıyacaktır. Dil devriminin amacı da bunu elde etmektir. Amaç bugünün Türkçesini değil, yarının Türkçesini hazırlamaktır. Yalnız, bu işte başarı sağlamak için sabırlı ve azimli olmak gerektir.

Fakat kim ne derse desin, kim ne yazarsa yazsın, bu yapının temeli çok sağlam olarak atılmıştır. Divarları örülmektedir. Eser epiyce ortaya çıkmıştır. Dil Kurumu ve onun büyük koruyucuları olan genç bilginler bu işi tamamlamaya uğraşıyorlar.

Atatürkün sağlığından bu güne kadar derlenen sözlerde binlercesi artık

kullanılır bir hale bile gelmiştir. Bundan yıllarca önce: « Bu uydurma sözler tutunamayacaktır » diyenler çok olmuştur.

Bugün Türk basınında kendini milliyetçi tanıtan Yusuf Ziya Ortaç'ın 21-1-1939 gününe ait [İkdam] gazetesinde çıkan « Türkçe » adlı makalesi şimdiye kadar Dil alanında görüp okuduğum yazıların en çirkini ve en yüz kızartıcısıdır. Okuyucularımın şu anda bu makaleyi merak edeceklerini düşünerek yazının bir örneğini sunuyorum:

İkdam gazetesinin 21-1-1939 gününe ait sayısından alınmıştır.

TÜRKÇE

Türkçe, yine günün mevzuu oldu. Yirmi beş yıla basan yazı hayatımda, bu mesele ile ne kadar çok karşılaşmışımdır.

Biz, elimize kalemi aldığımız gün, Süleyman Nazif, Bâbü'lî yokuşunda bir « Tacidarı sâhan » di ve Yakup Kadri, Rûbap mecmuasında Ziya Cökalp'in etrafında toplananlara lütfen gülüyordul

Yirmi beş yıl, isimlerini bildiğiniz adamlar, hece veznini ve güzel Türkçeyi yuğurdular. Netice meydandadır: Büyük roman üstadı Halit Ziya, eserlerini, Osmancadan Türkçeye tercüme ettiler

Fakat, neslimizin edebî çilesi meğer bu zaferle de dolmayacakmış: Günün birinde Dil Kurumu ile de karşılaştık...

Yaşayan Türkçeyi, geçmiş asırların mezarlığına sürüklemek isteyenler, kalemlerile maziye eşeliye eşeliye, her gün, etleri dökülmüş kafatası, parmakları dökülmüş el kablinden kelime iskeletleri çıkararak önümüze attılar: İşte bunlarla konuşacaksınız!

Bugün, Türk dilini işleyen hiçbir san'atkar yoktur ki, tezgâhında bu kelimeleri kullana-

rak bir cümle dokusun.. Fakat, Maarifin mektep kitapları, baştanbaşa bu « Piç kelimeler » in salgını altındadır.

Bütün babalara sorunuz: Evlerinde her gece, çocuklarına, yalnız bir bilginin sırlarını değil, bu sahte Türkçenin muammasını da çözmeğe çalışıyorlar.

Şüphe yok, her ölü gibi, bu cansız sözler de, unutulanların Karacaahmedinde kaybolup gidecektir. Fakat, bir bahçeye atılmış leş gibi herkesi tiksindirdikten sonral...

Yusuf ziya ORTAÇ

Her şeyden önce makale, bir bilgi yazısıdır. Ve bilgi düşünümü [İlim zihniyeti] denilen ahlâk kurallarına tabidir. Halbuki bu yazı bir kere pek bayağıdır. Sonra, kullandığı sözlerin kimleri hedef tuttuğu kolayca anlaşılıyor. Damarlarında öz Türk kanı, kafasıuda Ata'nın ışığı bulunan hangi Türk bu yazıya haykırmaz?. ve buyazı yı okuyan hangi Türk titremez?!

Bugün açıkça görüyoruzki, bulunan sözler uydurma değildir. Gün geçtikçe dilimizin öz Türkçe sözlerinin sayısı hızla çoğalmakta, tutunmakta ve kullanılmaktadır. Uydurma olan bir şey varsa, o da onların düşünceleridir. Bu çürümüş düşünceler artık kök salacak bir avuç toprak bile bulamayacaktır. çürüklerin dört yanda bıraktığı pis kokular da yağın bilgi yağmurları ile yok olup gidecektir. Bu tartışmalara son vermek gerekir.

Yapılan bütün devrimler nasıl zaferle kucaklaştıysa dil devrimi de böyle zafere kavuşacaktır. Bu yolda yürüyenler arasında sendeliyen ve duraklıyanlar, düşenlerin ayakları altında elbette ezileceklerdir.

19 Mayıs Dergisi Yazı İşleri Müdürlüğüne;

SAMSUN

Aşağıdaki teşekkürün sayın Derginizde yayınlanmasını rica eder, saygılarımı sunarım.

TÜRK DİL KURUMU
Genel Yazmanı Adına

İstanbul “ Muallimler Yardımlaşma Birliği „ nin Dil Kongresi adiyle düzenlediği toplantıda Dil devrimine ve Dil Kurumuna yapılan ölçsüz hücumları büyük bir mertlikle ve hakseverlikle reddeden sayın bilim adamlarımıza ve Atatürk'ün kutsal emanetleri üzerine titrediklerini heyecanlı savunmalarıyla bu vesile ile de ortaya koyan değerli ve ülkücü gençliğimize şükran ve selâmlarımızı sunmakla kendimizi mutlu sayarız.

TÜRK DİL KURUMU

KALİPÇİLİK

Celâl ÇUMRALI

Hürriyet son yıllarda şiirimizi saran bir hava! Sevinmeliyiz değilmi? Her halde insanı yaşatan bir hava şiiri boğmaz, Şiirimizin hiç olmazsa cansızlığını sezdirmez; ama: bu nasıl bir hava, şair hürriyetten mahrumdur da onun için mi her şiirinde hürriyet kelimesini kullanıyor, yoksa hürriyet içinde bahtiyardır da övgü yazmak mı istiyor, kavuştuğu ve özlediği hürriyet nasıl bir hürriyettir? ve şiir san'atı bakımından başardığı eser nedir? soru yağmuruna tutmak istemiyorum şairi.. bu sorular içersinde şiiri ilgilendiren, şairin şiir yönünden yaptığı veya yapmak istediği iştir. Hürriyetten mahrum mu değil mi başka bir konudur o.

Şiirimizi saran hava deyince üzül-
düm; sarmak, kucaklamak dıştan olan
bir harekettir. İçine işleyen bir olma-
lıydı! Niçin olamıyor, hürriyet şiiri
yazmak için zoraki bir heyecan mı
taşıyor yoksa, heyecanı özledürde şiir
san'atı bakımından mı gevşektir? Zo-
raki bir heyecan taşıyor demek doğru
deyildir, şaire saygısızlık olur. Ama
şiir san'atı yönünden meseleyi incele-
mek gerektir.

Hürriyet havası esince şiirin diğer
meseleleride üşüşecek başımıza, ne
yapalım onlar üşüşedursun biz birini
yakalayıp inceleyebiliriz: Yakaladığı-
mız meseleye KELİMECİLİK mesele-
side deniliyor. Şiir bir kelime san'atı-
dır ama kelimecilik san'atı değildir.
Kelime san'atı deyince; söyleyiş, deyiş,
sesleniş güzelliğini, olgunluğunu, özel-
liğini kastediyoruz. Kelimecilikte ise,

şiiri gayesinden zaklaştıran bir gay-
ret vardır. Bu günün şairi kelimelerin
mücerret âleminde yaşamak istemiyor.
Buna rağmen Divan şiirinin tuttuğu
yola yönelmiş gibidir. Onun gülü, bül-
bülü, kirpiği, oku yerine bu günün
hürriyet, yaşamak gibi kelimeleri geçmiş.

Yeni şiirimizde soyutlaşmak istida-
dını gösteriyor. Şiir san'atımızın aldığı
başarılı merhaleye yazık olacak, bun-
dan sonra yeni şiir yazmak için hürri-
yet, ölesiye yaşamak sözlerinden bah-
setmek zorunda kalınacak, tehlikeli
nokta bu! yoksa dünya durdukça insan
hürriyetten de, yaşamaktan da dem
vuracaktır. Tehlikeli olan hürriyetten
bahsedişte değildir, yeni şiirimizin de
yeni yeni söz kalıpları yaratmış olma-
sı ve yarattığını tekrar edip durmasıdır.

Divan Şiirinin mazmunculuğunu di-
riltmiş gibiyiz, şiir san'atı bakımından
üzülmemiz gerek, bir şiirin içine iyi
günler, hürriyet, ölesiye sevmek, do-
yasıya yaşamak kelimelerini doldur-
mak hürriyet, sevmek, yaşamak, şiiri
yazmak değildir. Önemli olan budur.
Yeni şiirin biricik özelliği olan ger-
çekliliğine bundan daha kuvvetli bir
darbe vurulamaz. Yeni şiir de gitgide
bir kalıplar şiiri olacak, harcanan
emekler boşamı gidecek. Herhalde bu
telaşımız yersiz sayılamaz.

Kalıplaşmak şiirde konu ve şekil
meselesinden daha önemli bir davadır
bizce, çünkü şiirin hayatıyeti; varlığı,
yokluğu, konusu ile karşı karşıyayız.
Kalıplaşmış bir şiirde konu ve şekil
güzelliği olgunluğu, bulunsa bile özel-
likten eser görülemez.

Tenkit Edebiyatımız

Faik Salim ÖZYURT

Edebi çeşitlerin en orijinali olan
"ŞİİR", in geçirmekte olduğu hum-
ma devamede dururken, yine Edebiya-
tın diğer bir edebi çeşidi diye isim-
lendirdiğimiz "TENKİT", te aynı
hummaya müptela olmuş görünmek-
tedir. Bu iki dermansıza kimler kudret
verecek dersiniz?

Duyduğumuz edebi ızdırabın sonun-
da, bir kaç setirlik fikir mütalaasında
bulunmayı, en ufak bir çare yahut
teselli sandık. Bir nokta kadar olsun
faydalı bir iş görmüş bulunursak bu-
nu da cidden mutlu sayarız.

Acaba şu Tenkit dediğimiz nedir?
bizim anlayışımıza göre şudur:

"Edebi bir eserin (ilmi, felsefi,
fennî, içtimai, askerî, de olabilir bitta-
bi..) yine edebi ve fikri kudreti olan
bir kimse tarafından ele alınışı, ince-
lenişi, doğru ve yanlışlarının rezüme
edilişidir. Bu mütalaa; Tenkit'in en
kısa tarifidir!

Tenkit; hiç şüphe olunması bir
"EDEBİ SAN'AT", tır. Bu vadide
söz yani daha açıkcası tam bir fikir
serdetmek için kültürle dolu bir kur-
sağa malik olmak iktiza eder.

Bu san'atla iştigal edenlere, "MÜ-
NEKKİT", adını veririz. Münekkit;

en doğruyu ifade etmeği bir zaruret
olarak tanıdığı gün gerçek fikir ve
tenkit edebiyatı doğmuş sayılır. Ten-
kit edilenin de tahammül derecesi,
san'at kudretinin en bariz bir ifadesi
kabul edilir. Bu iki noktayı bugün
müşahade edememek, acımızın en can
alıcı noktasıdır. Genç neslin buna çok
dikkat etmesini, Edebiyatımızın iflahı
namına beklemekteyiz.

Bu önemli konuya bu kadarcık te-
mastan sonra, şu değerli sözleri oku-
yucularına sunmak isterim. Şöyleki;

Tanınmış İngiliz mütefekkeri KİP-
LING derki:

"Zaferi ve Felaketi Aynı Şe-
kilde Karşılama, Bir Kudret ve
Meziyyettir! "

Bu enteresan ifadeleri, savaş için
olduğu kadar Edebi düşüncelerde de
göz önünde tutmak en doğru ve salim
bir hareket olmaz mı?

Hülâsa:

Tenkit; şu fani dünyada sayısız fi-
kir ve san'at adamlarının yetişmesine
en büyük bir faktör olmak gibi bir
neticeyi, hayır bir gerçeği doğurmuş-
tur. Bizdeki gibi sayısız gülünç telek-
kiler elinde kalmakta devam ederse,
bu konuda hamle beklemek boşur.

İSTANBUL

Ey Sevgili **İstanbul**, Ey Dünyanın Cenneti,
Ey Hürriyet Diyârı şanlı Yurdun ziyneti..
Ey Şerefli Tarihın güven, hayat kudreti
Sensin, Büyük Milletin hazinesi, servetli..

Tabiatın emsalsiz güzelliği hep sende,
Asya ile **Avrupa** kucaklaşır sinende..
Karadanız, Marmara fısıldaşır koynunda
Büyükkada, Heybeli.. birer inci boynundal.

Her bucağın, her semtin, birbirinden güzeldir
O yerlerin her biri, bir Cihana bedeldir..
Boğaziçi, müstesna bir âlemdir serteser:
Yahlarla köşkerin süslediği sahiller..

Şiir, füsün kaynağı o sevdalı yamaçlar,
O çamlıklar, korular, o hülyalı ağaçlar..
Mesireler, Bağçeler, o rengârenk çiçekler..
Nazarları okşayan güzellikler arzederl..

Güneş sana en tatlı sıcaklıkla gülümser,
Tulû, gurup, ufkunda binbir tablo resmeder..
Mehtap sana en lâtif ışıklarla akseder,
Suda, gümüş serviler pırıl pırıl rakseder!

Her mevsimin, ayrı bir özelliği var amma
Baharının zevkine, doyum olmaz Dünyada..
Sahilini hasretle öpüp okşar Marmara
Gönülleri gaşyeder bu sihirli manzaral..

Üstündeki **Anıtlar**, o bedî eserler:
O saraylar, mescitler, o sebiller, türbeler,
O müzeyyen çeşmeler, o muazzam kubbeler..
Görenleri derinden hayranlıkla mestederl..

Türklüğe has vakarla yerden göğe yükselen
Gölgeleri denize dalga dalga serpilen
O heybetli, muhteşem minâreler, Câmiler..
Seni yer yer süsliyen eşsiz birer Şâheserl.

Ey Sevgili **İstanbul**, yeryüzünün cenneti,
Ey Hürriyet Diyârı Zümrüt Yurdun ziyneti..
En çok Senin bağrında, hârikalar yarattı
Asil Türkün elinde yapıcılık san'atıl..

Hasan Fehmi SÜERDEM

Sen ve Herşey

— Ayhan Hünalp,a —

Herşey yeni baştan;
Doğmak, yaşamak, nefes almak gibi..
Hür dağlar üstüne sultan,
Hür ve pembe bulutlara akan
Yıldızlar gibi herşey..
Yeni, tatlı bir düşünceye dalmak,
Öylece kalmak gibi
Herşey yeni baştan.

Ve hepsi yeni şevk saltanatında;
Su, bitki damarında besin,
Yeşillik bu masal hayatında..
Zevkten örülmüş gökkuşağı altında..
Hazza erişmiş gibi herşey,
Lezzet kurumuş, dudağında herkesin;
Sen her zaman böylesin,
Ve hepsi yeni şevk saltanatında.

Ümit ÖLMEZ

Hoşça Kal Yıldızeli

— Nazım Gürses'e —

Yadellerin ocağı özdiyar olur mu hiç?
İnsan senden uzakta bahtiyar olur mu hiç?
Yıl geçer, yaşı dinmez hasret çeken gözlerin,
Kalbimi ayrılığın sızlatır derin derin..
Duyarım benliğimde gurbetin bu yasını,
Anarım sende geçen günün hatırasını..
Bağrına doğan güneş yine bizi arar mı?
Ayışıklı gecende çınlayan sesim var mı?
Dar gelen sokakların çocukluk neş'emize,
Gene eski şenliği verir mi dersin bize?
Dünyada ne tatlıdır, vatan denen emelden?
On sekiz yıl oluyor geçeli Çamlıbelden..
İşte o gün, bu gündür gönlümde hasretin var,
Gözümde tütüyorsun, özlediğim an kadar..
Bir taşına değışmem, seçilen bin güzeli,
Şen ol, ey doğduğum yer, hoşça kal YIDIZELİ!

Salih AKAY

Halkevi arkadaşlarımıza yılbaşı hediyeleri

1 — Eski Başkanımız Sayın Ali Sırrı Gün-
day'a: (Bir nezaket madalyası.)

2 — Faâl sekreterimiz Recep Öğüt'e :
(Halkevinin soğuk odalarında odunsusuzluk-
tan donmaması ve kurs müdavimlerini don-
durmaması için bir sandık Kanyak.)

3 — Yeni Daktilomuz Bayan Muradiye
Şençift'e : (Bir gayret kuşağı.)

4 — Halkevinin demirbaşlarından Ali
Osman'a : (Başkan Vekilliği)

5 — Kitaplık Başkanımız Sami Tando-
doğan'a : (Kütüphanenin faâl bir hale gel-
mesini sağlamak üzere bir karınca duası.)

6 — Sosyal Yardım Kolu Başkanı Muhterem hocam Bay Enis Arın'a : (Herdem ta-
ze ünvanı.)

7 — Müze tarih kolu başkanı Kâzım Dil-
cimen'e : (Canik bey zâdelerinden, yani Ca-
nik beylerinin ahfadından ahfadından Mer-
zifon'da bir üzüm bağı.)

8 — Dil, Edebiyat kolumuzun fedâkâr
Başkanı Nurettin Atasoygil'e: (Bir adet masa
takvimi (bir aylık derginin iki ayı bulma-
masını temin için.)

9 — Kurslar kolu Başkanı Adem Gürçağ-
hyan'a : (Ağla çeşmim ağla durma, plâğı ile
bir adet şapka.)

tedavilerini önlemek üzere)

11 — En değerli varlığımız sayın Ba-
şkanımız Mister Emin Hekimgil'e :
(Yorgunluklarını karşılamak üzere bir balya
derman kaşesi ve çok sallanmaktan gevşe-
miş olan kollarının omuz mafsallarını sıkış-
tırmak üzere bir tornavida.)

12 — Edebiyat Kolumuzun en faâl ve
müteşebbis görünen üyesi Celâl Çumralı'ya :
(" Dilden gelen elden gelse her fakir Hüküm-
dar olurmuş. " vecizesinin atlas üzerine iş-
lenmiş bir lâvhası.)

13 — Edebiyat kolumuzun ismi var cismi
yok üyesi Bn. Müteymmen Başol'a: (Halkevi
yolunu gösterecek bir rehber.)

14 — Kolumuzun en mağrur simaların-
dan aziz komşum İrfan Yankutan'a : (Mat-

Gökten Yere Kadar

— Küçük Sevim'in diliyle —

Bir nûr iner gökten yere kadar,
Anneler yırtınır, ağlar çocuk..
Tanrım; bitmez, bitmez bu yolculuk
Başlayan Sıratlar bir okadar..

Ne bu gölge? hayâl, korkuyorum,
Ölüm uzak, ölüm yanımızda
Bir çizgi var Haktan alımızda
Okunmadık.. bilir misin yavrum?

Abdullah Rıza ERGÜVEN

Saray Bahçeleri

Mevsimlerden çelenk örerken ufuk
Saray bahçesinde durmakta yer yer..
Ve sonra bitmeyen tatlı yolculuk
Onunla acaba nereye gider?..

Yaşamak.. yaşamak bir ömür boyu;
Şafak sevincini arttırmış kat kat..
Yeşil aydınlığın koynunda uyu,
Gerçek yapar düşü burda tabiat.

Denizden eserken ılık bir rüzgâr
Ferahlar duyunca bir tren sesi..
Muhabbet taşırken her çeşit kuşlar,
Ne hoştur İzmit'in Saray Bahçesi.

Turgut YÜCEL

buat âlemiden bir adet asâlet rozeti.)

15 — Dergimizin müstâfi yazarlarından
eski arkadaşımız Berkuk Noyan'a : (Bir De-
mokrat Parti Bayrağı.)

16 — Şef orkesra Fikret İnsel'e : (Gümüş-
ten mamûl bir Tempo Çubuğu.)

17 — Dr. Vakur Sağmen'e : (Tıp ve Müzik
mecmualarının müşterek ciltlenmiş yıllıkları.)

18 — Genç Sporcularımızdan Şâfi Kafı-
oğlu'a : (Ormanlar Hâkimliği.)

19 — Bizim hemşehri Atabek'e de (bu
kıymetsiz hediyeleri sunmaktan mütevellit
mahcubiyetini örtmek için yüzüne, ince sık
dokunmuş bir elek.)

O V E B E N

M İsa KARACA

Evimizin bulunduğu sokakta bir arsa vardı. Bu arsa, çocukluğumuzda oyun oynadığımız yerd. O sokağın çocukları toplanır, muhtelif oyunlar oynardık.

Bazı his ve tesirlerin altında, her birimiz gönlümüze göre birer de kız sevmiştik. Kız çocuklarının arasında, uzun boylu, zayıf, uçuk benizli burnu akar, yüzü gözü kirli biri vardı ki, bu tip benim hoşuma gitmediği halde, O'na karşı bir yakınlık hissederdim. İsmi Nermin'di.. O'nu, çocuklar;

“ Bir beş liram var idi,
Çorum'da bekâr idim..
Onu da Nermin aldı,
Sanki ben aptal idim.. ”

Tekerlemesini söyliyerek kızdırırlardı. Ben, çocukların bu hareketlerine içerler, onları azarlardım. Nermin bu alaylar karşısında ağlar, burnu akarak eve kaçırdı.

O'nun bu hareketi karşısında neden bilmiyorum.. Ben de, üzülür, bir kenara çekilerek ağlardım..

**

Aradan seneler geçti. Arkadaşların kimisi öldü; kimisi de meslek sahibi oldu.. Küçük yaştan beri Edebiyata karşı büyük bir sevgim olduğu için ben de Edebiyatçı olmuştum.. Bu geçen seneler içinde, Nermin'e karşı olan yakınlık hissiyatım derinleşip, inkişaf etmişti. O'nu seviyordum.. Bu sevgi bana çok şeyler kazandırmıştı.

En büyük mükâfatı, şiir zevkini aşlamak olmuştur.

Evet, bana şiir zevkini, Nermin'in sevgisi bahşetmişti.. O'nun ile senelerce seviştik. Bu sevgi, samimi ve iç duyguların bir eseri idi..

**

Aradan seneler geçmişti. Ayrılmıştık.. Aynı şehirde bulunmamıza rağmen bir birimizle buluşamıyorduk. Bir gün, O'nun evlendiğini işittim..

Yarabbim!.. bu vak'a ne feci idi!..

O'nu unutabilmek ümidi ile zamanımı tamamen Edebiyata vakfetmiştim. Bu suretle O'nu unutmaya çalıştım.. Artık hatırıma dahi gelmiyordu.. Güzeller yazılar yazıyordum. Yavaş yavaş edebi sahada bir isim sağlamaya muvaffak olmuştum..

Bir gün parkta oturmuş, dalgın dalgın denizi ve martıları seyrediyordum. Tam bu sırada ismimle birisinin çağrıldığını işittim. Sesin sahibine doğru, gayri ihtiyârî baktım.. Aman Yarabbi! Bir de ne göreyim, sesin sahibi O değilmi imiş! üç Dört yaşlarında bir erkek çocuk, dalgın dalgın bana bakıyordu.. Çocuk, aynı O'nun küçüklüğüne benziyordu.. O, bu çocuğu çağırıyordu.. Fakat çocuk, annesinin sözünü dinlemiyor, mütemadiyen bana bakıyordu.. En nihayet dayanamıyarak:

— Gel küçük bakayım.. Sen ne cici şeysin böyle!.. diyerek yanıma çağırdım. O, sanki benim çağırmağımı

bekliyormuş gibi koşarak geldi.. Kucağıma aldım.. Başak renkli saçlarını okşadım.. Bu sırada Nermin'de yanıma gelmişti..

— Vecdi, Vecdi ne yapıyorsun? ağabeyini rahat bırak.. Aaaa.. See!! Siz misiniz?..

O'nu yakından gördüğüm zaman, çok değişmiş, kadınlık ciddiyetine erişmiş olduğunu farkettilim.. Hiç çekinmeden yanına oturdu. Ben, dalgın dalgın denize bakıyordum. Konuşmağa ilk defa O başladı:

— Ne yapabilirdim Vecdi Bey.. Annem Arif'i bana münasip görmüştü. Ben onu sevmeyişim halde, onunla evlenmemi ısrar etmişti.. Ben de kabul etmeğe mecbur oldum.. Duyduğum nedamet ve ıstırapı, şimdi çocuğum vastasile unutmaya çalışıyorum..

— Rica ederim Nermin Hanım.. Sizin saadetiniz, benim saadetim demektir.. Sizi mes'ut görmek, beni her zaman memnun eder..

Gözlerim nemlenmişti..

— Sizi unutmak, sizin saadetinizi yıkmamak için ne kadar uğraşıysam nafîle.. Sizi unutmak mümkün olmadı.. Fakat bu sefer sizi görmemek ve ebediyen uzaklaşmak için Samsun'dan ayrılacağım.

— Nereye gideceksiniz?

— Ruhununuzun ve hayalinizin orine miyeceği bir diyara..

— Neresi?

— Orasını ben de bilmiyorum.. Musadenizle!

Ayağa kalktım. Dalgın bir vaziyetteydim. O anda aklıma bir şey gelecekti..

— Afedersiniz Nermin Hanım, sizi yalnız görüyorum. Bayınızın bulunması merak etti!

Çocukluğum

Yâyla eteğinde beyaz evimiz,
Tahta kılıcımla oyuncak atım..
Birbirinden mes'ut şen günlerimiz,
Korular içinde hür saltanatım..

Çocukluk ruhumuza ışık dolduran
Köylerin yıldızlı nur geceleri..
Körpe dimağında istifham olan
Ak saçlı ninemin bilmeceleleri..

O gamsız günleri andığım zaman,
Sızlar yüreğimde ince bir yara
Çocukluk denilen tatlı rüyâdan
Elimizde kalan bir kaç hatıra

A. Rıza AKDEMİR

— Rica ederim, onu sormayın. Öğrenmeseniz daha iyi olur. Çünkü, ah! çünkü!..

— Rica ediyorum..

Nermin, dalgın dalgın deniz seyrederek:

— Annemle sevişip kaçtılar!!!..

**

Nermin'i bu vaziyette bırakmağa gönlüm bir türlü razı olmamıştı.. Geçmiş zaman ve ıstırapları unutarak O'nunla evlendim. Bu mes'ut anı, bana bahşeden aynı bank'a oturmuş konuşuyorduk:

— Evet Vecdi.. Hakiki saadete yeni nail oldum. Evveliden, bu hadiseler zuhur etmeden, seni anlıyamadığım için beni afet! Ben aldanmışım..

— Fakat ben seni anlıyorum. Bu, saadetimiz için kafidir.. Afetmeğe gelince; ben seni çoktan affettim. İkimizin de hatasını, saadetiniz kapatmağa muktedirdir. Artık mazimizle hiç bir ilişkimiz kalmamıştır.. Ona arkamızı çevirelim.. Yüzümüzü, doğacak istikbâl güneşine yönelelim.

“ESERLERİMİ NASIL YAZDIM ?”

Türk Edebiyatının en büyük üstadı Abdülhâk Hâmit, eserlerini nasıl yazdığını anlatıyor.

Yazıyı hazırlayan :
Nurettin Atasoygil

Her sanat alanında olduğu gibi yazı sanatı alanında da en büyük merakımız, şair ve yazarların, eserlerini nasıl yazdığıdır. Bu yolda uğraşanlar ne kadar isabetli düşünürlerse düşününler eserlerin yazılışı hakkında tam ve kesin bir sonuca pek varamazlar. Eserlerin nasıl yazıldığı hususunda bilhassa Tenkitçilerin bile ileri sürdüğü hükümler nihayet indi düşüncelerden öteye gidemez. Fakat bu hükümler ve bilgiler eserleri yazanlar tarafından verilirse, en kıymetli hazineyi ele geçirmiş oluruz. Ne yazık ki ekseri şair ve yazarlar eserlerini nasıl yazdıklarını anlatmazlar.

Edebiyat ile devamlı ilgisi olanlara bir hizmet yapabilmek gayesile en büyük şairimiz Abdülhâk Hâmit'in kendi kalemile yazdığı « Eserlerimi nasıl yazdım ? » adındaki makalelerinden bir kısmını dergimize aldık.

Eserlerimi Nasıl Yazdım?

Yazan : Abdülhâk Hâmit

TEZER

Bu da Endülüs Tarihinden muktebes bir faciadır. Melik Abdürrahman Salisin 55 sene kadar imtidat eden saltanatında yalnız onbeş gün mesut olduğunu söylediği rivayet ediliyor. O mesudiyetin neye müstenit olduğu gösterilmiyordu. Ben, yakışık alıp almıya-

cağımı düşünmiyerek o onbeş günü hükümdarın sevdiği bir kızla gûzar eden bir zaman olmak üzere tahayyül ettim. Ancak Abdürrahman Salisin büyük bir hükümdar olduğunu unutturmak için o sevdiği kızı milleti uğrunda feda etmek gibi gayret bahş bir harekette bulunduğunun göstererek faciaya öyle nihayet vermek istedim. Facianın namını alan bu İspanyol kızını da bir fedai olarak takdir etmek lâzım geldi. O

Önce meyyali hüsnü suret idim,
Şimdi meftunu hüsnü ahlâkım.

Tarifile itiraf ettiği üzere hükümdarın ihtiyarlığına bakmıyarak onu genç sevdiğine tercih ettiği gibi kendisini de mutiâne bir surette o büyük adama feda ediyor. Bu eserde daha birçok beşeri fâzail ile mâşeri makireler ve kemali insaniyetin yaklaştıkça gençleşiyorcasına tekamül etmesi kabilinden garibeler bulunduğu hiss olunur.

« Tezer » Paris'ten avdetinden sonra mazuliyetim zamanında yazdığım eserler meyanındadır. Sultan Hamit devrinde basılmış ise de bir müddet sonra müsadere ettirilmişti. Burhanettin şirketi tarafından bir-iki defa vaz'ı sahne edildi. Ahiren Darülbedayî marifetile de bildefeat temsil olunduysa da bu sefer onu çok değiştirmiştim.

Zira nazımda az çok huşuyat vardı. Mevzuuna dokunulmamak üzere o huşuyatı imha yolunda bazı tadilât icrasına mecbur olmuştum. Muaddel-Tezer-i henüz tabettiremediğimden onu tiyatrodâ görenlerden bazılarının « Umumem gençlerimizin » tadil olunmamış olan eski (Tezer) kadar beğenmediklerini işittim. Bu pek tabiidir: Eski (Tezer) gençlik eseri idi, yeni (Tezer) ihtiyarlık mahsulüdür. Bence şimdiki eskisine nisbetle daha makul ve muntazamdır, fakat kıymeti edebiyesi daima şüpheli!

Eşhası vakadan Abdürrahmanın, Tezer'in ve Rişar'ın münferit hasbuhallerinde ihtiyar ettiğim Takfiye tarzları mütenevvi bulunmak hasebile bunlar bir yeniliği muhtevî addolunabilirse de mükâlome yoluudaki manzumatında istediğim kadar tecdit yoktur.

GARÂM

Mevzuunu bir dereceye kadar Recai Zade Ekremden aldığım bu manzum hasbuhal de o sekiz ay süren mezuniyet zamanının mahsulâtıdır ve bir sefilin hasbıhalidir ki (Bir sefilenin hasbıhalı) ile tekabül eder.

Bedbaht bir kızın bedbaht bir erkeğidir. İkisi de aynı gaflet ve zillet, ve aynı sadmei hilkette musab olarak huzuru insaniyete çıkıyorlar.

Garâm, mesnevi veznindedir. Mevlâna Celâlettin'i Rumi'ye olan muhabbet ve merbudiyyetin hasebi'e o vezni ihtiyar etmiştim. İbtida tefrika olarak (Şehbal) mecmuai musavveresinde çıkmış ve sonra birçok tashihat ve tadilât ile kitap şeklinde neşrolunmuştur. Edebiyatta bir ileri hareketmidir bilmem, o da meşrutiyet bürkânındadır. Ve Londuraya gittiğim zamana kadar yazdığım kitapların hâtimesidir.

Yiğit'ler Yiğidi Kanturalı Azgın Boğa Karşısında

Basri Gocul

leri Kanturalı'nın cesaretlenmesine yol açacak sözler söylerler:

SÖYLEME

Kanturalı.. erler eri, erler eril
Ak boğanın eştigine bakıp yeri
Korkulandın, döküyorsun ecel teri.
Sanki nedir "boğa boğa" dedikleril?
Düşünsene, gelmişiz tâ nerden beril?
Dönülür mü sınaşmadan yurda geril?!

Kargılardan sert midir ki şu boynuzlar?
Sert te olsa karşılığı yumruğun var!
Getirerek ak boğaya meydanı dar,
Boğazının al kanını toprağa kar!
Öğdülündür "Salcan Hatun", gibi bir yar
Hele hele köşke bir bak; âr etme, ârl..

Kanturalı burnundan soluya soluya
at nalı bıyıklarını burup ve sağ aya-
ğını partapart yere vurup:

- Bire, zincirden boğayı boşandırın!
der.

Boğa salınır; kapışırılar.

Sonuç, kâfirleri üzüntülendirir.

Sözlük — Cılasın : Kabadayı, korkusuz.
Çavlı : Dilde dolaşır. Öğdül : Yarışmalarda
bağışlanan armağan.

NOT : İlk "19 MAYIS" dergisinde
yayınlanmak üzere seçilmiştir. Her türlü ik-
tibas hakkı mahfuzdur.

Bir Gece Yarısında Hayat

Mehmet KALKANOĞLU

Gece yarısı vardı; sofaya çıkıp ke-
dimin miyavlamasını susturduktan son-
ra yatağıma girdim. Sağa sola döner-
ken karyolamın uysal gıcirtısı uykumu
büsbütün kaçırıyordu. Ay kuzeye ba-
kan pencereden benek benek odama
doluyordu. Bir nokta batı duvarında
asılı yeni elbisemde bir nokta da gün-
lük ceketimin üzerinde var. Çok uzun
bir gece, babam henüz gelmedi. Ak-
şamdan biraz sarhoşluğu vardı, o za-
manda kapı bir komşumuzda beni
çekirtiyordu.

Gökyüzü de çok açık, yıldızların
güzel parıltıları var. Açık pencereden
içime güzel bir rüzgâr doluyor ve ne-
ler düşünüyorum. Yine ne hülya pe-
şinde, herşey sakın, kimi sevdalılar
rüya alemlerinde sevdalarının koynun-
da, çocuklar yataklarında kollarını bir
tarafa atmışlar. Yeni evliler tahta
karyolanın üstündeki pamuk yatakla-
rında birbirine uyku dargınlığı sohbeti
yapıyorlar. Sırt sırta bin dargın. İhti-
yarların burun delikleri hep şişib ka-
panıyor, bir körük gibi. Eğer şu köpek
ulmaları da olmasa kasabanın hep
öldüğüne inanacağım. Sessizliği bozan
hep köpek ulumalarını durduran, güzel
bir hülyâ içinde, birbiri arkasına iki
silâh sesi oldu. Korktum, kasabada bu
silâhlar bu vakitlerde ya yangına işa-
ret veyahut da cinayete. Hiç birini
temenni etmiyorum ya.. Babam da
da henüz gelmedi. Annem de benden
babamı sorunca daha çok korktum,
yataktan doğruldum ama dışarı bir
adım atacak cesaret yok bende. Evi-
mizin az ilerisinden geçen yolda bir

kaç kişilik bir küme heyecanlı konu-
şuyorlardı. Başımı pencereden yarı
çıkardım fakat heyecandan hiç bir şey
işitmedim. Yangınsa hangi mahallede
ve nerede? Cinayetse kim? İnsanın
zihnini her şey tırmıyor yoksa? He-
nüz babam kapıyı çalmadı. Ay halâ
yeni elbisemde, günlük ceketimin üz-
ründe iki benek. Bekçi düdüklüleri sık-
laşmaya başladı ama, yine de heyeca-
nım yatışmıyor. Gece insan ne korkak
oluyor, kapı gıcırdadı, babamın her
günkü kesik öksürüğü yüreğime su
serpti. Demek akşamdan annem kapı-
yı sürmemiş, işte babam gıcırdattı ve
odasına çıktı. Evimizin yakınındaki
yoldan grup grup topluluklar heyecanlı
konuşarak aşağı yukarı gidiyorlardı.
Babama sordum, sarhoşluğun verdiği
uyuşuklukla haberim yok dedi. Müba-
rek yeni uykudan kalkmış gibi. Heye-
canım yatıştı' babam eve geldikten
sonra kendimi daha çok emniyette
hissediyordum. Küçük Aysel'imiz de
babamı bekliyormuş gibi seslendi, ba-
bam "ne kızım, ne kızım?" diye ce-
vap verdi. Babam geldikten sonra in-
san sesleri de çekildi, köpeklerde ulu-
mayı kestiler. Ay yine eski ve yeni
elbisemin üzerinde benek benek. Yıl-
dızlar halâ gökyüzünde birer kör kan-
dil. Pencereden içime güzel bir hava
doluyor. Çekirgeler vicir vicir ötmese
yine her şey, kasaba ölecek. Lambamı
usulla üfledim, şimdi yüreğimde ne
korku, ne heyecan, ne de içimde hü-
lya var. Başıma bir ağırlık çöktü ki,
gözlerim yavaş yavaş kapanıyor, uyur-
ken gece korkulu değil ki.

G Ö Z L Ü K

Almancadan çeviren :
Nihat Yürektürk

Pazara giden bir köylü bir gözlükçü önünde durur ve bir çok kimselerin gözlük aldığını görür. Önlerine konulan küçük harfli bir kitapta alıcılar gözlerine uygun gelecek gözlükleri tayin etmektedirler. Gözlükçünün "bununla iyi okuyabiliyormusunuz?" sualini tasdik eden müşteriler gözlükleri satın alırlar.

Köylü de bir gözlük almak ister ve bir çok gözlükleri tecrübe eder: Gözlükçü de uzun müddet ona yardım ettiği halde bir türlü gözlük seçemez. Hiçbirisiyle okuyamadığını söyler. Bu sırada oraya gelmiş olan bir şehirli köylüye "Birader sen daha önce okuma biliyormuydun?" diye sorar. Köylü şöyle cevap verir: "Aptal herif, okuma bilsem gözlük almak istermiyim?"

Bıçak ve Çatal

Harp esnasında bir şehirli asker, bir köylünün evine girer. Kınından çıkardığı kılıcını yemek masasının üzerine koyarak "bu evin âmiri artık benim," der. Köylü susar ve evden çıkar. Az sonra getirdiği Dirgeni masanın üstüne, kılıcın yanına koyar.

Bunun mânâsını soran askere der ki: "Böyle büyük bıçağa, böyle büyük bir çatal lâzım."

Balzac Seyyahatte

Balzac Avusturya seyyahatinde kandırılmaktan korunmak için orijinal bir metod bulmuştu. Kendisi bunun hakkında şunları anlatır: "Her durak yerinde ve her yemekten sonra büyük güçlüğü maruz kalıyordum.

En doğru fiatı nasıl tahminle bulabiliyordum?

Avusturya lisanından kelime dahi bilmediğim gibi (1) memleketin parasını da tanı mıyordum. Tedarik ettiğim bir torbayı görmüş ve diğer küçük, Avusturya paralar ile doldurdum. Para vermem icap ettiği her yerde torbanın ağzını çözüyordum. Paralardan birer birer veriyordum: Parayı alanın gülümsediğini görünceye kadar. Gülümsediği anda son verilmiş olan paranın fazla verildiğini anlıyor ve derhal son verdiğim parayı geri alıyordum."

Rüya

Beşinci Karl bir gün ormanda avlanırken yolunu kaybedip, dinlenmek için bir kulübeye giriyor. Kulübede saman yataklar üzerinde uyur görünen dört adamla karşılaşır. Birincisi gözlerini açar ve ayağa kalkarak: "Demin rüyamda senin saatini çaldığımı gördüm," diyerek kralın saatini çeker alır. İkincisi ayağa kalkar ve "rüyamda senin paltonu çaldığımı gördüm," diyerek kralın omuzundan paltoyu sıyrır. Üçüncüsü de böyle bir rüya gördüğünü söyleyerek kralın altın dolu kesesini kendi cebine atar. Dördüncüsü altın zinciri almak isteyince kral "Arkadaş durl zincirdeki bu düdüğün neye yaradığını sana göstermek istiyorum," diyerek düdüğü kuvvetle üç defa çalar. Bir kaç dakika sonra kralın avdaki adamları kulübeye koşarlar. Kral "beyler! bu arkadaşlar türlü türlü rüyalar gördüler. Şimdi sıra ben dedir. Ben de rüyamda dördünün asıldıklarını gördüm," diyerek haydutları orada as-tırır.

Yaptığım Hata

N. GÜNDAY

Gezmek maksadiyle gittiğim (O...) köyünde (Çalık Fadik) isimli bir deli vardı. Ama ne çeşit deli. Onu ilk gördüğüm zaman gezintilerimde bana hem rehber, hemde arkadaş olan köylü kızı bana şöyle dedi:

- Hanım, zavallı Fadik hem perili, hemde elinden hiçbir iş gelmiyor. Onun için (Çalık Fadik) derler.

Fadik benimle hemen dost oluvermişti. Eline geçen meyveyi;

- Buyur hanım bunu yiyiver. diye bana getirir. beni görünce saatlerce şehirlere dair sualler sorar, sonrada kahkahalarla gülerek yanımdan uzaklaşır.

Birgün küçük korunun kenarında ona rasladım. Yine bana sorular soruyor ve gözerini boşluğa dikerek gülüyordu. Birden;

- Oraların erkekleride buralarınki gibi insanı beğenmezmi? diye sordu.

- Neden beğenmesinler dedim ve ilâve ettim;

- Buradakiler beğenmiyorlar mı Fadik Zavallı kız gözlerini boşluğa dikerek söylendi:

- Beğenselerdi ben evde kalmazdım.

Onun çok kısa kesilmiş karmakarışık saçlarını her zaman pis üstünü başını ve asıl insana hayret veren garip bakışlarını seyrederek dedimki:

- Elbette senide biri alır, merak etme.

- Yok hanım yok, belki sizin yer-

lerde gene alırlar.

Sonra dalgın dalgın ilave etti:

- Acaba ben şehire gidememmi?

Ben de gülerek

- Seni ben götüreyim Fadik, orada evlendiririm de.

dedim. Adeti veçhile, tuhaf bakışlı gözlerini yüzüme çevirdi, güldü, güldü ve birden koşarak ağaçlar arasında kayboldu.

Marak bu ya, acaba orada ne yapıyor? Öyle ya onu sık sık bu korudan çıkarken görürdüm. Sonra köylülerde onu perilerinin korunun içinden geçen derenin kenarında mekân tuttuklarını söylüyorlardı. Güya Fadik oraya perileri ile konuşmak için gidermiş. Bu düşünceler içinde, yavaş yavaş ağaçlar arasına daldım. Tabii perisi masalına inanmıyordum. Acaba orada ne yapıyor, ne yapıyor? Sualini kendi kendime mütemadiyen sorarak, sık ağaçlar arasında ağır ağır dereye doğru ilerliyordum. Dereye iyice yaklaşıp ki, olduğum yerde donup kaldım. Zira Fadik'in çılgın kahkahalarını duyuyordum. Acaba neden gülüyordu? Yavaşça biraz daha ilerledim. Şimdi onu görebiliyordum. Bir ağacın arkasına gizlenerek seyretmeye başladım.

Etrafta kimseler yoktu. Demek ki Fadik kendi kendine gülüyordu. Birden gülmeyi bıraktı, gözlerini dereye dikti, yine güldü ve sonra şöyle söy-

Tarihi - Mukaddes

Yazan : *Ali Şevket Çolakoğlu*

Bu değerli eserde gelmiş geçmiş bütün Peygamberlerin hayatı ve Dini ahkâm en ince teferruatına kadar olgun bir ifadeyle izah olunmuştur. Okuyucularımıza tavsiye ederiz.

Fiyatı : 650 kuruş

Satış yeri : Samsun Kutlubilgi Kitapevi

Dünya Edebiyatı Tarihi

Yazan : Orman Fakültesi Almanca müderrisi

Fehmi Yahya Tuna

52 milletin Edebiyat tarihini bir araya toplayan çok değerli bir eserdir. Okuyucularımıza hararetle tavsiye ederiz.

Fiyatı 5 liradır

Satış yeri : İst. İnkılâp Kitapevi ve bütün İstanbul
Kitapçıları

Abdullah Rıza Ergüven

Yakın yıllar Edebiyatımızın on yıllık mazisini en güzel örnekleriyle takip edebileceğiniz

Resimli Yedigün Şairleri

Antolojisi çıktı

Fiyatı 150 kurutur

Satış yeri : Marmara Basımevi İstanbul

30 Kuruş

Kurum Adı: TÜRK TARİH KURUMU
Sicil No: 255.7.2/24/800928
DERGİLER 19 MAYIS SAMSUN HALKEVİ DERGİSİ 90-98, (1948)
Markası: MARKASIZ Bulunduğu Yer: Konusu:

